

AL XII-LEA CONGRES MONDIAL AL ASOCIAȚIEI INTERNAȚIONALE DE ȘTIINȚĂ POLITICĂ

Rio de Janeiro, 8—14 august 1982

Recentul congres mondial al Asociației internaționale de știință politică a reprezentat o reuniune științifică de mari proporții sub raportul tematicii dezbătute, al participării și al programului de lucru. A fost poate cel mai amplu și mai reprezentativ din întreaga istorie a asociației. De asemenea, a cunoscut cea mai largă participare a politologilor din America Latină, fiind al doilea congres mondial care s-a desfășurat pe continentul american, după cel de-al IX-lea, care a avut loc la Montreal între 19 și 25 august 1973, și primul ce s-a desfășurat în emisfera sudică.

Indiscutabil că este imposibil ca, înainte de a parcurge integral sau de a audia sutele de rapoarte și comunicări prezentate, să-ți faci o imagine completă asupra momentului — indiscutabil pozitiv — pe care l-a marcat congresul în evoluția științifică a disciplinei, chemată „să devină profesorul democrației”.

Diversitatea formelor de desfășurare a celor trei teme principale (I : *În căutarea noului ordin internațional*, cu șase secțiuni și optsprezece subteme; II : *Societatea și comunitatea politică*, cu cinci secțiuni și 22 subteme; III : *Discursul politic : trecut, prezent și viitor*, cu patru secțiuni și patrusprezece subteme, cărora li s-a adăugat o sesiune de „comunicări libere”) a sesiunilor comitetelor de cercetare (în număr de 21), a grupurilor de studii (în număr de 17), a celor patruzeci și opt de sesiuni speciale pe diverse subiecte atestă amploarea reuniunii și, totodată, dificultatea evaluării sale calitative. Totuși, pe baza participării nemijlocite a semnatarului acestor rânduri la activitatea unora dintre organisme de lucru, cit și din impresiile culese se pot surprinde câteva caracteristici proprii congresului.

Programul tematic este de o importanță majoră, politică și științifică, înregistrându-se atât în rapoarte și comunicări cit și în discuții o implicare mai directă a politologilor în realitățile social-politice ale lumii contemporane și mai ales în descifrarea problemelor grave ale „deceniului de fier”, în cunoașterea lor adecvată și în contribuția la soluționarea lor în spiritul exigențelor axiologice ale programului. În acest sens David Apter, președintele comitetului de program, preciza că „este un gest

de-a dreptul temerar, dar și extrem de util, să te preocupi de probleme ale unui noi ordin mondial când efectiv lumea este în criză sau ale unei alte ordini sociale în condițiile în care, deși astăzi există statele cele mai puternice din întreaga istorie acestea sînt incapabile să soluționeze fenomenele actuale, și de aspecte ale noii ordini conceptuale, când din acest punct de vedere haosul disciplinei este evident.

Pe de altă parte, este vizibil un spirit nou în planul abordării științifice, în sensul că se conturează închegarea unei conștiințe mai efective în științele politice care părăsește deliberat vechile deprinderi și închistări ale concepției academiste despre știință în favoarea unei implicări declarate, deschise în domeniul practicii sociale, al consecințelor evaluărilor și predicțiilor politologice. Astfel, la prima temă se sublinia necesitatea de a confrunta tezele și elaboratele, care operează frecvent în acest domeniu, cu ceea ce se petrece în prezent în lume și se semnală, de pildă, că nealinieră, așa cum a fost tradițional definită, se aplică — și de aici deformări de aprecieri — și unor politici alinate, în fapt; alte concepte au rămas operante doar în plan ideologic și propagandistic fiindcă, de pildă, noțiunea de „stat al bunăstării generale” prezentă în continuare în discursul politic oficial nu-și are altă acoperire.

În strînsă legătură cu primele trăsături am relevat o aplecare mai stăruitoare asupra problemelor de metodologie atât în cercetarea vieții politice internaționale cit și în studierea sistemelor politice. În mod semnificativ s-au remarcat: valențele explicative ale dialecticii materialist-istorice atât prin poziții exprese cit și prin atitudini implicite; necesitatea complementarității dintre logica dialectică și logica standard, dintre logica dialectică și logicile normative; renunțarea inoportună la analiza structurală, cu particularitățile impuse de știința politică, înainte ca ea să-și fi dezvăluit toate fațetele, din cauza contradicției cu doctrina structuralistă; nevoia de a asigura un raport corespunzător între consum sau egalitate socială și contradicții în cercetare.

Am remarca, de asemenea, interesul crescînd față de epistemologia politică. În această

privință informăm că două sesiuni interdisciplinare pe două teme — Interdisciplinari-tate și creativitate (1) și Limitele științei în științele sociale (2) — au militat pentru depășirea cantonării preponderente a științei la sfera cunoașterii, exacte sau relative, și pentru trecerea ei la aprecieri și predicții, apte să orienteze acțiunea și evoluția socială. Nu fără temei au apărut și serioase semne de întrebare: în ce măsură știința politică prin delimitarea de alte științe — poate face față sarcinilor aplicative?; dacă, în raport cu deficiențele conceptuale ale politologiei, aceasta nu este actualmente insuficient de pregătită pentru a-și asuma asemenea obiective? În afara scepticismului și rezervelor au fost sugerate piste de implicare, posibilități de angajare și de eficientizare a cunoașterii prin cercetări multidisciplinare. Comitetul de analiză conceptuală și terminologică (COCTA) a remarcat că pentru reușita eforturilor de reorientare a obiectivelor sociale ale științei politice este hotărâtoare reelaborarea fundamentelor teoretice și metodologice ale științei politice pe plan mondial și stoparea cât mai rapidă a actualei fluidități terminologice, generatoare de evidente dificultăți în realizarea nu numai a sarcinilor aplicative ci și a funcțiilor explicative ale politologiei.

Concomitent, notăm și prezența pentru prima oară în dezbateri a unor teme: este cazul discursului politic, al rolului miturilor și simbolurilor în teoria politică, în ideologia politică contemporană, al simbolicii politice și al semioticii politice, al analizelor culturale comparate, al implicațiilor limbajului și argumentării asupra percepției fenomenelor politice.

Fără îndoială că finalitățile complexe ale unui congres mondial și ale științei politice reclamă forme organizate, instituționalizate de întâlnire a specialiștilor cu preocupări apropiate, dar numărul mare de comisii, comitete de cercetare și grupări de cercetare, create de-a

lungul anilor și permanentizate, provoacă deja o anumită dispersare a eforturilor, o anumită abatere a atenției oamenilor de știință de la temele majore cărora le este dedicată reuniunea. De aceea, socotim că de acest fapt va trebui să se țină seama în organizarea organismelor de lucru ale viitoarelor congrese mondiale ale A.I.S.P.

Din partea Asociației Române de Științe Politice au fost prezentate două comunicări — *Filosofia politică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu* (în sesiune liberă — care s-a bucurat de un interes deosebit) și *Vocația actuală a filosofiei politice — un punct de vedere marxist* (în cadrul celei de a treia teme principale) elaborate de dr. Ovidiu Trăsnea, profesor la Academia „Ștefan Gheorghiu” — care au afirmat și explicitat cu claritate și fermitate pozițiile teoretice și politice ale partidului și statului nostru.

Noul Comitet Executiv al A.I.S.P. l-a ales ca președinte pe profesorul vest-german Klaus von Beyme, de la Universitatea din Heidelberg și a hotărât ca viitorul congres să se desfășoare la Paris în anul 1985.

Prin calitatea participanților, prin nivelul științific și modul deschis în care au fost abordate probleme majore ale lumii actuale și ale dinamicii ei, prin înnoirile tematice ce au fecundat dezvoltarea politologiei, dar care au demonstrat și necesitatea întăririi preocupărilor pentru diferitele sfere ale filosofiei politice, prin dezbaterile incitante și dialogul constructiv, și mai ales prin pașii întreprinși în orientarea disciplinei pe calea umanismului — care, cum spunea Candido Mendes, președintele în funcțiune al A.I.S.P. pînă în august 1982, „așteaptă încă, în epoca noastră, lumea omului și a ordinii sale” — al XII-lea Congres mondial al Asociației Internaționale de Știință Politică va constitui un moment de referință pentru politologii de pretutindeni.

Prof. univ. dr. Ovidiu Trăsnea

SEMINARUL REGIONAL EUROPEAN AL ORGANIZAȚIEI NAȚIUNILOR UNITE PE PROBLEMELE DEZARMĂRII

Mamaia, 1982

În perioada 31 august — 3 septembrie 1982 s-au desfășurat la Mamaia lucrările seminarului regional european al O. N. U. pe problemele dezarmării, importantă acțiune internațională, la care au participat 33 de reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale, asociații profesionale, ziariști, oameni de cultură din 24 de țări europene, S.U.A. și Canada. Această reuniune, ce constituie de fapt prima manifestare semnificativă de acest gen care are loc după sesiunea spe-

cială a Adunării Generale a O.N.U. consacrată dezarmării din iunie — iulie 1982, se înscrie într-o serie de seminarii regionale organizate de către Centrul O.N.U. pentru dezarmare în baza unei hotărâri a O.N.U., avînd drept scop informarea și mobilizarea opiniei publice mondiale în sprijinul înfăptuirii unor măsuri efective și concrete de dezarmare.

Dealtfel, încă din ședința inaugurală a reuniunii a fost subliniată semnificația deosebită a acestei manifestări, rațiunea organizării sale

în țara noastră, ferm atașată cauzei păcii și dezarmării. Așa cum arăta în cuvîntul de deschidere asistentul secretarului general al O.N.U., Jan Martenson, de la Centrul Națiunilor Unite pentru dezarmare, „Este deosebit de semnificativ că acest seminar european are loc aici, la Mamaia, în România, țară care de mulți ani are o participare foarte activă și importantă în eforturile de dezarmare ale Națiunilor Unite, ca și în eforturile menite să permită atenuarea tensiunii și confruntării internaționale”.

Prestigioasă reuniune internațională, de o largă semnificație, seminarul O.N.U. s-a bucurat de o atenție deosebită din partea specialiștilor români activînd în domeniul relațiilor internaționale. Participanții au fost salutați de Ștefan Andrei, ministrul afacerilor externe al României, care a subliniat consecvența și originalitatea acțiunilor inițiate de țara noastră în spiritul concepției novatoare cu privire la pace și dezarmare promovate de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Vorbitorul a relevat că escaladarea înarmărilor a dus de fapt omenirea într-un impas a cărui depășire reclamă o abordare nouă, cu-rajoasă, care să ducă la realizarea echilibrului militar nu prin sporirea înarmărilor, ci prin diminuarea continuă și sistematică a cheltuielilor militare, a efectivelor armate și a armamentelor, prin măsuri hotărîte de dezarmare sub un control eficace și, în primul rînd, prin lichidarea definitivă a armamentului nuclear.

S-a arătat că, pornind de la aceste considerente, România acționează cu hotărîre pentru adoptarea de măsuri concrete menite să pună capăt evoluțiilor primejdioase, pe planul înarmărilor, să asigure încetarea cursei înarmărilor și instaurarea unui climat de încredere și colaborare, pentru trecerea la negocieri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară. Astăzi, oprirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării reprezintă singura cale spre întărirea păcii, securității și progresului tuturor națiunilor, spre salvagardarea dreptului fundamental al oamenilor la viață, liniște și libertate.

Vorbitorul a subliniat că participarea activă la eforturile pentru stăvîlirea cursei înarmărilor și înfăptuirea dezarmării, pentru eliminarea definitivă a forței din relațiile dintre state și soluționarea tuturor diferendelor internaționale prin mijloace pașnice, pentru realizarea dezideratului vital al omenirii de a trăi într-o lume fără arme și fără războaie este și rămîne una din coordonatele de bază ale politicii externe românești.

În continuare a luat cuvîntul Nicu Ceaușescu, secretar al Comitetului Central al U.T.C., președintele Comitetului Consultativ al O.N.U. pentru Anul Internațional al Tineretului, care a relevat faptul că tînăra generație acordă o mare importanță înfăptuirii

dezarmării, socotind imperios necesar să se treacă de urgență la măsuri efective de dezarmare, și, în primul rînd, de dezarmare nucleară. Deschisă experiențelor înnoitoare și mai eliberată de prejudecăți, generația tînăra este, prin specificul său, unul dintre factorii activi ai progresului — a apreciat vorbitorul. Acționînd împreună cu celelalte forțe înaintate ale societății, tînăra generație dispune în permanență de surse de îmbogățire și actualizare lucidă a viziunilor și idealurilor sale, dobîndește consistență și eficiență în acțiunea practică.

Concepția novatoare, activă și mobilizatoare a președintelui României socialiste cu privire la rolul și locul tineretului în epoca contemporană se regăsește în ansamblul eforturilor, acțiunilor și inițiativelor în domeniul tineretului întreprinse de țara noastră pe plan internațional, care culminează cu declararea de către Organizația Națiunilor Unite, în baza unei inițiative românești, a anului 1985 drept An Internațional al Tineretului sub deviza „Participare, Dezvoltare, Pace”.

Într-o perioadă în care viața internațională cunoaște evoluții complexe, fenomene și tendințe social-politice contradictorii, Anul Internațional al Tineretului poate și trebuie să reprezinte o demonstrație vîguroasă a voinței de pace a noilor generații, a hotărîrii lor de a-și conjuga eforturile spre a asigura un curs pozitiv al evenimentelor la scară mondială.

Dezbaterile au abordat o largă arie de preocupări în legătură cu problemele păcii și dezarmării. În cadrul ședințelor de lucru au prezentat rapoarte: Jan Martenson, Prvoslav Davinic, asistent special al secretarului general al O.N.U., Centrul pentru dezarmare, Ingrid Lehmann, expert în cadrul Centrului pentru dezarmare, Liviu Bota, directorul Institutului de cercetări al Națiunilor Unite pentru dezarmare (UNIDIR), Inga Thorsson, subsecretar de stat în M.A.E., al Suediei, Valentin Lipatti, ambasador în cadrul Ministerului Afacerilor Externe al României.

Rapoartele au scos în evidență aspecte esențiale privind rolul O.N.U. în domeniul dezarmării, după cea de a doua sesiune specială consacrată acestei probleme, programul global de dezarmare, conținutul și obiectivele campaniei mondiale pentru dezarmare, cercetarea în domeniul dezarmării, relația dezarmare-dezvoltare, securitatea și dezarmarea în Europa.

Reuniunea a prilejuit un larg schimb de vederi, participanții relevînd cu numeroase argumente importanța intensificării acțiunilor pentru pace și dezarmare, a găsirii unor soluții politice conflictelor și subliniînd necesitatea adoptării unor măsuri efective de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară, în măsură să asigure pacea popoarelor.

Inga Thorsson, subsecretar de stat la Ministerul de Externe al Suediei, coordonatoare a grupului de experți guvernamentali în problema relației dezarmare-dezvoltare, a relevat că „În general, putem afirma că lumea se află în fața alternativei: ori merge pe calea înarmărilor, cu toate consecințele pe care le comportă o astfel de cale, ori, dimpotrivă, își schimbă cursul spre salvagardarea păcii și a binelui ei. Indiferent de sistemul lor economic, toate țările nu ar avea decât de câștigat de pe urma înțelării cursei înarmărilor”.

Dimitrie Seseșinac, reprezentant al Confederației Generale a oamenilor muncii din Iugoslavia, a subliniat la rândul său că: „Trebuie acționat pe multiple planuri, inclusiv pe plan regional, pe zone, pentru o dezarmare parțială, care să conducă la una globală. Sînt pași mici spre o cauză mare. Eu cred în luciditate, în forța ideilor nobile care — așa cum s-a dovedit de multe ori — sînt mai puternice decît tunurile și tancurile”. Profesorul Hubert Thierry de la Universitatea din Paris, director adjunct al Institutului Naționalilor Unite pentru cercetări în problema dezarmării, a subliniat că „România e pe deplin conștientă de pericolul pe care cursa înarmărilor, în special înarmările nucleare, îl prezintă pentru pacea lumii. Românii înțeleg, de asemenea, consecințele nefaste ale cursei înarmărilor asupra dezvoltării economice, care constituie, totodată, și una din principalele piedici în calea instaurării a ceea ce denumim o nouă ordine economică internațională, adică o ordine mai dreaptă, mai rațională, în special în relațiile dintre țările industrializate și țările în curs de dezvoltare”.

Gerger Haluk, secretar general adjunct al Asociației turce pentru Națiunile Unite, asistent la catedra de relații internaționale a Universității din Ankara, a dorit să remarce că „mi se pare esențială pentru zona Balcanilor cooperarea regională, relații de bună vecinătate cu toate statele, indiferent de sistemul lor social și economic. În această ordine de idei, România a fost întotdeauna un promotor activ și sper că eforturile sale vor continua și în viitor”.

În intervențiile lor la seminar, participanții români s-au referit pe larg la concepția României cu privire la problemele păcii și dezarmării. Ei au reafirmat poziția consecventă și fermă a țării noastre pentru oprirea cursei înarmărilor, pentru impulsivarea negocierilor de dezarmare, în favoarea unui proces real de dezarmare, în primul rînd de dezarmare nucleară — condiție esențială a unei politici de pace, securitate și destindere. Au luat cuvîntul prof. univ. dr. Constantin Vlad, directorul Institutului de Științe Politice și de Studiere a Problemei Naționale, Acad. prof. dr. Radu Voinea, conf. univ. dr. Victor Ducelescu, prof. univ. dr. Nestor Ignat, Neagu Udrou, secretar general al Agerpress, care au subliniat în intervențiile lor acțiunile consecvente ale țării noastre pe linia păcii și dezarmării, referindu-se la creativitatea și originalitatea concepției președintelui Nicolae Ceaușescu în problemele relațiilor internaționale, concepție care corelează organic înfăptuirea păcii și dezarmării de soluționarea democratică și echitabilă a problemelor fundamentale ale lumii contemporane.

În încheierea lucrărilor seminarului a luat cuvîntul Jan Martenson care a apreciat că obiectivul seminarului a fost atins, efectuîndu-se un schimb de vederi într-o atmosferă sinceră, prietenoasă, ridicîndu-se probleme concrete și evidențiîndu-se imperativul accentuării caracterului inacceptabil al folosirii forței, al războaielor în viața internațională. Asistentul secretarului general al O.N.U., a dorit să releve în mod special importanța O.N.U. ca un cadru indispensabil înfăptuirii problemelor dezarmării, evidențiînd în acest context rolul organizațiilor neguvernamentale în informarea și educarea opiniei publice, în asigurarea unei încrederi internaționale chemate să contribuie la însănătoșirea climatului internațional, la dezvoltarea relațiilor de prietenie și de colaborare între toate popoarele lumii.

V. Ducelescu